

Coperta I: Icoana Cuviosului David «Bătrânul»

Coperta IV: Mănăstirea Cuviosului David

Traducere din limba greacă după originalul:

Ο Όσιος Δαβίδ «ο Γέρων», ο εν Εύβοια, ο Θαυματουργός,
1996

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TEOFIL, mitropolitul Gortinei și Megalopolei

Cuviosul David «Bătrânul» - Copilul Înaintemergătorului / scrisă de

Teofil Mitropolitul Gortinei și Megalopolei după biografia monahului

Hristofor; trad.: ieroschimonah Ștefan Nuțescu - Ed. a 2-a, rev. - București :

Evanghelismos, 2006

ISBN (10) 973-7812-30-1 ; ISBN (13) 978-7812-30-8

I. Hristofor, monah

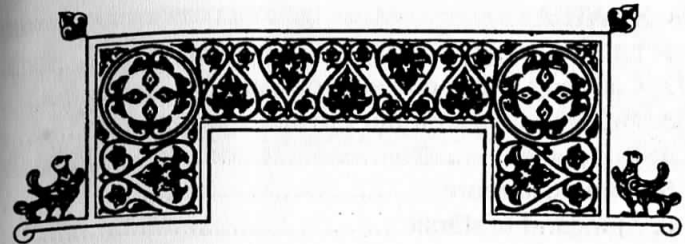
II. Nuțescu, Ștefan (trad.)

235.3 David din Eubeea

929 David din Eubeea

© Copyright

Pentru ediția de față, *Editura «Evanghelismos»*, care mulțumește Sfintei Mănăstiri a Cuviosului David pentru generozitatea cu care i-a fost acordat dreptul traducerii și editării în limba română a prezentei cărți.



CUPRINS

Prolog.....	9
Sfânta Mănăstire a Cuviosului David «Bătrânul».....	12

COPIUL ÎNAITEMERGĂTORULUI.....	19
---------------------------------------	-----------

PARTEA ÎNTÂI

1. Obârșia lui David.....	19
2. La vârsta de trei ani.....	21
3. Slovele.....	24
4. La dascăl.....	28
5. La alte treburi.....	31

PARTEA A DOUA

1. Primul povățuitor.....	37
2. În supunere.....	41
3. În mănăstire.....	45
4. În căutarea unor noi pilde de virtute.....	50
5. Înaintea Jertfelnicului.....	55

PARTEA A TREIA

1. În Grădina Maicii Domnului.....	61
2. Îl cheamă Starețul	66
3. A doua treaptă a preoției.....	71
4. O pildă vie.....	75
5. Muștrătorul.....	79
6. În Mănăstirea Vernicova.....	83

PARTEA A PATRA

1. La Robies lângă Schimbarea la Față..... 89
2. Călătoria Bătrânului și întoarcerea lui..... 95
3. Mănăstirea Bătrânului David..... 100
4. Duhovnicul..... 103
5. Inima cea mare..... 107
6. Ajungând la sfârșit..... 111
7. Parastasul lui..... 115
8. Epilog..... 119

MINUNI VECHI ȘI NOI ALE CUVIOSULUI DAVID..... 121

Paraclisul Prea Cuviosului și de Dumnezeu Purtătorului
Părintelui nostru David, făcătorul de minuni, care a
strălucit în Eubeea..... 207



PROLOG

Fără excepție, fiecare dintre noi avem istoria noastră. Biografia multora însă se pierde și acest fapt se întâmplă nu pentru că existența fiecăruia dintre noi ar fi lipsită de importanță. De multe ori oamenii virtuoși și cu viață sfântă rămân necunoscuți și neluați în seamă de semenii lor. Fericiți și binecuvântați sunt acești robi tăinuți ai lui Dumnezeu, a căror sfințenie rămâne ca o comoară ascunsă, fără ca cineva să scrie despre ea! Există însă și un adevăr neîndoielnic, anume că cel smerit, în ciuda dorinței lui de a rămâne necunoscut, rar poate reuși aceasta, deoarece orice virtute are măreția ei și iese în evidență. Acest lucru se întâmplă cu atât mai mult atunci când trăirea unui om se apropie de desăvârșire: viața lui devine o pildă și ținta spre care se îndreaptă atenția tuturor. În acest fel devine cunoscut cel virtuos și mai ales cel sfânt. De aceea au ajuns până la noi, încă din vremuri foarte îndepărtate, date despre oameni sfinți. Aceste date au fost cuprinse în biografiile lor (unde se povestește, pe larg, toată viața sfântului) sau în scurte povestiri despre o anumită întâmplare din viața lor.

Orice cuvânt sau amănunt din viața unui sfânt este un prilej de a transmite o învățatură, și de aceea nu a fost cu puțință să se păstreze tot ceea ce au învățat ei. Învățătura lăsată de un om este mai bine înțeleasă dacă ea este plasată în atmosfera socială și în epoca în care a trăit persoana respectivă. Este ceea ce urmăresc și eu, ori de câte ori trebuie să scriu biografia unui sfânt: încerc să zugrăvesc cadrul social și temporal în care a trăit sfântul.

Încep să scriu viața Sfântului David din Eubeea, un mare sfânt care a trăit în vremea în care țara noastră era sub stăpânirea turcilor. Biograful Sfântului a fost monahul Hristofor, un ucenic al Sfântului David, care a pustnicit împreună cu el la sihăstria întemeiată de Cuviosul, considerată un fel de școală a virtuții. Monahul Hristofor a fost unul dintre ucenicii foarte apropiați ai lui și l-a urmat pe Cuviosul David în toate călătoriile pe care le-a făcut (există și atunci obiceiul ca pustnicii și părinții duhovnicești să călătorească din loc în loc pentru a-i întări în credință pe creștinii asupriți, care de multe ori din pricina prigoanei și a sărăciei își trădau până și credința lor). Acolo, la acea școală a virtuții, unde era și capătul călătoriilor lui, se afla și o biserică în cinstea Schimbării la Față a Domnului.

Secolul al XVI-lea a fost secolul marilor prigoane. Cu toate acestea, s-au păstrat multe istorisiri și povești deosebite de la cei care au cunoscut îndeaproape dragostea și virtutea Sfântului David, care au auzit învățătura lui și au admirat prezența sa luminoasă. Există, așadar, multe date și povești care pot completa chiar cu amănunte biografia alcătuită de mona-

hul Hristofor. Scrisă în limba greacă veche, neînțeleasă astăzi de oamenii simpli și de tinerii care nu o mai învață în școli, biografia aceasta prezintă în linii generale viața Sfântului.

Hotărârea de a scrie viața Sfântului David are și ea povestea ei. În septembrie 1987 am vizitat mănăstirea Sfântului, unde m-am închinat Capului său. Atunci l-am cunoscut și pe renumitul stareț al mănăstirii, Părintele Iacov, un duhovnic cu mare renume.

Am plecat din mănăstire cu două daruri prețioase: icoana Sfântului David și biografia scrisă de monahul Hristofor.

Am citit viața Sfântului și m-am minunat de credința lui și de mărimea de suflet cu care s-a nevoit în viața monahală. Monahul Hristofor, fericitul ucenic al Sfântului David, consemnează multe date din viața lui, dar le prezintă sub forma unei predici ziditoare, după cum era obiceiul în timpul în care a trăit el. Dacă ar fi trăit în vremea noastră, cred că ar fi scris-o în limba pe care o vorbim noi și în alt fel, pentru a putea mișca și pe creștinul cel simplu și fără carte, și pe cel tânăr și învățat.

Am citit biografia Sfântului chiar în seara aceea, pe 16 septembrie, când încă mă aflam în mănăstire, iar a doua zi dimineața am început să scriu prezenta biografie. Mi-a rămas întipărită în memorie petrecerea îngerească a Cuviosului David, începând cu anii copilăriei și până la adâncile lui bătrâneți, precum și chipul cuvios al Părintelui Iacov.

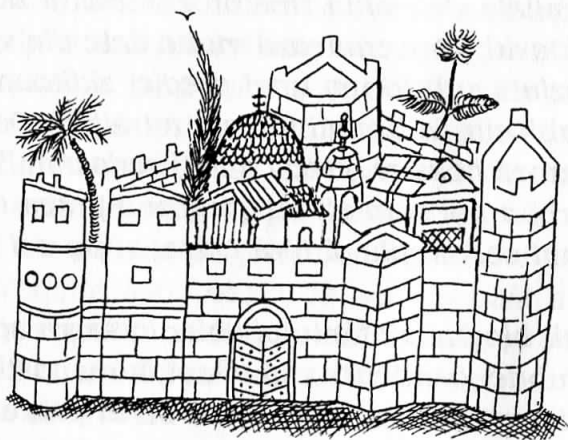
Dedic această lucrare Mănăstirii Sfântului David «Bătrânul», cu nădejdea că o vor cumpăra miile de

închinători ce trec pe acolo și astfel se vor folosi duhovnicește.

17 septembrie 1987

Pomenirea Sfintei Marii Mucenițe Sofia și a fiicelor ei Pistis, Elpis și Agapis

† Teofil Mitropolitul
Gortinei și Megalopolei



Sfânta Mănăstire a Cuviosului David «Bătrânul»

Din tradiție se știe că de mai mult de patru sute cincizeci de ani muntele Teletriului adăpostește la poalele sale, în mijlocul unei păduri dese de pini și brazi, Mănăstirea Cuviosului David «Bătrânul». De-a lungul veacurilor mănăstirea a avut de suferit multe nenorociri, precum și jafuri succesive de la pirații agareni, de la tâlhari și de la toți ceilalți cotropitori care au trecut prin acest loc.

Viața acestei mănăstiri, ca de altfel a fiecărei mănăstiri ortodoxe, a fost frământată. Cu toate acestea, Bunul Dumnezeu, pentru rugăciunile ctitorului ei, Cuviosul David, n-a îngăduit să fie năruită cu totul și să dispară. După fiecare pustiire a mănăstirii, Dumnezeu trimitea oameni plini de credință care, cu multă râvnă și cu contribuțiile lor bănești personale, o reparau.

Mănăstirea a fost zidită în jurul anului 1540 de către tânărul pustnic Cuviosul David, prin donațiile făcute de monahii din obștea lui, care în lume fuseseră înstăriți, precum și din colectele făcute printre creștinii din Grecia, Moldova, Valahia și Rusia. La început

mănăstirea avea hramul Schimbării la Față a Mântuitorului, deoarece, după cum se va vedea în continuare, a fost zidită de către Cuviosul David pe ruinele vechii biserici a Schimbării la Față a Domnului nostru Iisus Hristos. După adormirea cuvioasă a ctitorului ei, mănăstirea poartă numele lui.

În 1638, adică după trecerea a aproape o sută de ani de la fondarea ei, la cererea tuturor viețuitorilor ei, mănăstirea a fost numită stavropighie* patriarhală și aparținea jurisdicțional direct de Patriarhia de Constantinopol. Ca însemne ale ridicării ei la acest rang, Patriarhul ecumenic de atunci, Chiril I. Lucaris, a trimis mănăstirii pecetea patriarhală și o scrisoare sinodală.

În perioada anilor grei ai stăpânirii otomane și această mănăstire, la fel ca multe altele, a devenit loc de adăpost pentru locuitorii prizonieri din această regiune. Tot aici învățau pe ascuns copiii creștinilor asupriți. În felul acesta, mănăstirea era liman de odihnire pentru toți necăjiții, unde se încălzea nădejdea slabă de libertate în inimile celor asupriți. Atunci când a sunat ceasul luptei pentru dobândirea libertății, nici mănăstirea «Bătrânului» n-a întârziat să trimită nu numai ajutoare materiale, ci și oameni. Acest fapt este dovedit și de unul dintre manuscrisele istorice păstrate, semnat de viteazul luptător, generalul Angheli Gobios și de Sfatul Bătrânilor de atunci al orașelului Limnis. În acest manuscris se amintește de sprijinul economic acordat de Sfânta Mănăstire participanților

* Denumire dată unei mănăstiri aflate sub ascultarea directă a întâi-stătătorului Bisericii, fiind independentă de ierarhul locului.

la Revoluția națională din 1821. Și alte texte istorice accentuează și scot în evidență participarea mănăstirii la Revoluție. În 1824 turcii au ajuns la mănăstire și, după ce au ucis pe toți monahii care se aflau în vremea aceea în mănăstire, au ars-o până la temelii.

A venit și libertatea mult dorită. Mănăstirea a renăscut din propriile ruine și s-a format o obște nouă. Din vechea mănăstire s-a păstrat numai partea dinspre răsărit, unde se află neatins paraclisul Sfinților Doctori Fără de Arginți, împodobit cu picturi minunate din secolul al XVIII-lea. În 1870 biserica mănăstirii, care este închinată Schimbării la Față și ctitorului ei, Cuviosului David «Bătrânul», a fost distrusă de cutremur și rezidită în 1877 de egumenul de atunci, Antim Angheli. În 1933, mănăstirea a fost desproprietărită. Din marea avere pe care o avea, mănăstirii i-a mai rămas doar o livadă de măslini în locul numit "Amburia" din regiunea Robies, precum și alte câteva terenuri mici în diferite zone.

În partea de nord a mănăstirii, la o distanță de un kilometru, se află zona numită "Aghioneri". Tradiția spune că aici Cuviosul David a lovit cu toiagul său în stânca care mai există și astăzi și din care a izvorât din belșug apă bună și tămăduitoare. Creștinii evlavioși din Livanatele Locridei au făcut cu cheltuielile lor niște lucrări prin care au îndreptat cursul izvorului spre mănăstire.

În partea de sud a mănăstirii, la o distanță de douăzeci de minute de mers pe jos spre văgăună, închinătorul întâlnește o peșteră săpată în stâncă. Potrivit tradiției, în această peșteră și-a petrecut viața sihăstului.

trească Cuviosul David. În ea stătea toată săptămâna, iar sâmbăta după-amiază urca la mănăstire să liturghisească și să dea obștii înțeleptele lui sfaturi și porunci. Luni dimineața lua puțină anaforă și pleca din nou spre peștera sa. Cu anaforă și aghiasmă și puțină apă din pârâu, pustnicul nostru petrecea toată săptămâna.

Când venea în mănăstire, Cuviosul David «Bătrânul» locuia într-o chilie care astăzi a devenit paraclisul Sfântului Haralambie, situat deasupra paraclisului Sfinților Doctori Fără de Arginți.

Fericitul Stareț Nicodim Tomas, care a fost numit stareț în 1951, a arătat mare râvnă pentru refacerea mănăstirii, care se afla într-o stare jalnică după ocupația germană și războiul civil. În afară de repararea chiliilor s-au zidit și multe paraclise cu ajutorul donatorilor evlavioși și cu sprijinul fraților mănăstirii.

Lucrarea de reparare și înnoire a Sfintei Mănăstiri a continuat intens și în timpul când a fost stareț (1975-1991) fericitul și harismaticul Iacov Talikis (1920-1991), numit pe bună dreptate noul ctitor al mănăstirii.

Fericitul stareț Iacov a trăit în mănăstire în chip cuvios timp de patruzeci de ani (de la 15.07.1952 până la 21.11.1991). A lucrat foarte mult, până la epuizare și ca simplu frate al mănăstirii (de la 15.07.1952 până la 18.06.1975) și ca stareț al ei (de la 19.06.1975 până la 21.11.1991). A făcut totul pentru slava mănăstirii și a Sfântului.

În toată viața lui Starețul Iacov a căutat să-l imite pe Cuviosul David, dorind să meargă cât mai aproape de urmele pașilor lui. Nevoințele lui ascetice erau deo-

potrivă cu cele ale sfinților din vechime despre care se povestește în Pateric și ale celor care s-au ostenit în pustie. Dar și atacurile satanei, duhovnicești și sensibile, feluritele ispite, încercările și relele lui pătimiri au fost pe măsura acelor pe care le-au înfruntat mulți Părinți purtători de Dumnezeu. Pe toate însă le-a biruit punând înainte credința neclintită în Dumnezeu, răbdarea cea asemenea celei a lui Iov, blândețea și râvna neclintită, ascultarea și smerenia desăvârșită, rugăciunea neîncetată și dragostea fără margini față de toți. Pe măsură ce se înmulțeau încercările, bolile și chinurile lui, pe atât și Dumnezeu îl copleșea cu rare harisme, cu vedenii și cu semne dumnezeiești pe care le săvârșea cu ajutorul rugăciunii.

Din 1970 faima lui a trecut peste hotarele Eubeii. Iar din 1975, de atunci de când Prea Sfințitul Mitropolit Hrisostom al Halkidei, inspirat de Dumnezeu, l-a numit stareț (deși Cuviosul Iacov s-a împotrivit), s-au descoperit, fără să vrea, multele lui harisme pe care se nevoia să le ascundă. În felul acesta Sfânta Mănăstire a Cuviosului David a devenit, precum s-a scris, "stup de viață duhovnicească și far al Ortodoxiei".

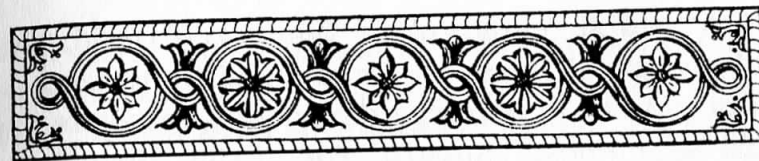
Faima mănăstirii, datorită minunilor Cuviosului David, a sfințitului Stareț Iacov, a ostenelii necurmăte și a iubirii de străini care se practica în mănăstire, ce amintea de cea a Patriarhului Avraam, precum și datorită vieții virtuoză a altor doi părinți s-a întins treptat peste tot. Mulțimi de credincioși din toată Grecia și din străinătate veneau la mănăstire pentru slujbe, pentru a se închina la sfintele moaște preaslăvite ale Cuviosului David, să ia binecuvântarea Starețului Iacov, să

primească sfaturile, să se spovedească sub epitrahilul lui sau numai și numai să-l vadă. În persoana lui vedeau pe omul lui Dumnezeu care-i mângâia, îi însuflețea, le dădea nădejde și bucurie, într-un cuvânt îi odihnea. Mănăstirea Cuviosului David a ajuns, așa cum a scris un ieromonah, fiu duhovnicesc al său, "loc de închinare pentru toți grecii și un prinos pentru toți dreptmăritorii creștini din se-colul nostru".

Mănăstirea Cuviosului David își continuă și astăzi existența sa în spațiul monahismului ortodox sub călăuzirea duhovnicească a starețului ei, Părintele Chiril.

Cel ce aleargă cu credință și evlavie la Cuviosul David, făcătorul de minuni, și sărută sfintele sale moaște "călătorește liniștit". Cuviosul David dă fiecăruia care îl roagă după credința sa, și creștinul cel credincios se umple astfel de recunoștință pentru Domnul Dumnezeu nostru și pentru Cuviosul David «Bătrânul», tămăduitorul cel adevărat și credincios.

În cursul anului Sfânta Mănăstire prăznuiește două zile de hram. Primul hram e serbat pe 6 august, de Schimbarea la Față a Mântuitorului nostru Hristos, deoarece prima biserică a mănăstirii s-a zidit de către Cuviosul David și s-a târnosit în cinstea Schimbării la Față a Domnului nostru și al doilea hram, pe data de 1 noiembrie, ziua în care se pomenește adormirea Cuviosului David. Mulțimi nenumărate de credincioși vin în aceste zile de sărbătoare la mănăstire, ca să ia har și binecuvântare de la Stăpânul Hristos, Mântuitorul Cel schimbat la Față și de la sfântul Lui, David, făcătorul de minuni.



COPILUL ÎNAINTEMERGĂTORULUI

PARTEA ÎNTÂI

1. *Obârșia lui David*
2. *La vârsta de trei ani*
3. *Slovele*
4. *La dascăl*
5. *La alte treburi*

1. Obârșia lui David

Totdeauna obârșia și mediul înconjurător în care trăiește o persoană joacă un rol important în formarea caracterului ei. Cei care vin în viața aceasta într-un mediu bun și binecuvântat, într-o atmosferă care miroase a tămâie, vor fi judecați foarte aspru. Nu același lucru se poate spune despre cei care, din pricina pe care nu le știm, se nasc în niște familii în care părinții nu au simțăminte binecuvântate, pe care să le transmită copiilor lor. Desigur, pentru fiecare se iau în considerare condițiile sub care vine în lume, sub care crește și se formează.